

der ikke er noget væsentligt eller vigtigt Statspiemod, som nøder os til at gaa i en anden Retning, og jeg siger derfor, at vi maa holde enhver Inquisition, ethvert Spørgsmaal, som kan genere vore Medborgere, ude, naar der ikke er nogen afgørende Nødvendighed eller noget væsentligt Statspiemod, som kræver, at vi stille dem et saadant Spørgsmaal.

Justitsministeren (Nellemann): Jeg føler mig blot foranlediget til i Anledning af den ærede sidste Ealers Begyndelsesbemærkning at tilføje en Forklaring, som jeg forøvrigt nok tror er overflødig. Jeg tvivler nemlig ikke paa, at man, naar jeg i stærke Udtryk udtalte, at jeg vilde anse det for at være i højeste Grad urigtigt at give Slip paa den konfessionelle Ed, vil have forstaaet dette saaledes, at jeg navnlig havde Vidneeden og Partseeden for Die. Jeg taler jo i denne hele Sammenhang ikke om Løfteeden, med Hensyn til hvilken jeg har udtalt mig paa et tidligere Stadium under disse Forhandlinger. Med Hensyn til Løfteeden har jeg sagt, at den i og for sig har en underordnet Betydning. Siden jeg altsaa kommer til at nævne dette Ord „Løfteeden“, hvorom forøvrigt Diskussionen idag kun i en meget ringe Grad har dreiet sig, saa vil jeg blot i Anledning af, hvad den ærede Ordfører bemærkede i Begyndelsen af sit Foredrag, tilføje, at det forholdes sig saaledes, som jeg udtalte igaar, nemlig at der ikke i Almindelighed vil kunne blive Spørgsmaal om nogen særlig Straf for Brud paa en Løfteed. Det er en Feiltagelse af den ærede Ordfører, hvis han mener, at Straffelovens §§ 151—152 sigte til Løfteeder. Det gjøre de ikke, de sigte til Bekræftelseeder. Hvad Løfteeder angaar, stiller Forholdet sig saaledes, at der ikke er nogen anden Straf for Brud paa Løfteeder end den Straf, som overhovedet er fastsat for de Forseelser, hvori den Vedkommende imod sin Pligt har gjort sig skyldig. Naar f. Ex. en Embedsmand har gjort sig skyldig i en Embedsforseelse, straffes han med den derfor fastsatte Straf, men der er ikke fastsat nogen særlig Straf for Brud paa Embedseeden for ham.

H. Holm: Jeg har kun bedt om Ordet for en kort Bemærkning til den høitærede Justitsminister angaaende den Sag, jeg før berørte. Den Gang, Sagen forelaa for den høitærede Justitsminister, var den ganske vist ikke saa klar, som jeg før tillod mig at omtale, at den senere blev. Det gik nemlig saaledes til, at en theologisk Kandidat, som under en Sag for Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn var mødt som Vidne, erklærede, at han ikke troede paa de særlig kristelige

Dogmer, hvorpaa den brugelige Edsformular er bygget, og at han derfor ikke, hvis det kunde undgaaes, ønskede at aflægge Ed efter denne Formular. Sagen blev saa henvist til Justitsministeren, og den noksom omtalte Resolution blev da given, men derefter erklærede den Vedkommende i Retten, at han efter næriere Overveielse af Sagen negtede at aflægge Ed efter nogenformelt Edsformular og tilføiede, at han ikke haabede, at Retten ved Indvirkning af Faldsmaalsstraf vilde søge at fremtvinge en Edsafslæggelse, som det ikke blot var uretfærdigt at forlange, men som vilde være meningsløs og forargelig og en Bespottelse imod Treemigheden. Han ønskede, at der paa en maatte ske en Henvendelse til Justitsministeriet med Anmodning om snarest muligt at træffe saadanne Foranstaltninger, at det i Henhold til Grundlovens § 79 om Religionsfrihed vilde blive muligt for ham og hans Meningsfæller ogsaa i Tilfælde som det foreliggende at udøve deres Retligheder og Forpligtelser som Statens Borgere. Men den vedkommende Part forlangte for at faae Ende paa Sagen, at Vidnet skulde idømmes Faldsmaalsstraf, hvis han fremdeles negtede at beedige sit Vidnesbyrd, og under denne Trusel gik han ind paa at benytte den sædvanlige Formular, idet han dog udtrykkelig forvarede sig mod dens Form. Derefter blev Eden aflagt, og jeg ser ikke rettere, end at det er høist uheldigt, at et Mennekte trods sin bestemte Erklæring skal tvinges til at aflægge en Ed, som han selv har gjort betydningsløs ved sin Erklæring, og som man ellers i Retsforhold vistnok ogsaa vilde anse for betydningsløs. Jeg skal til det ærede Medlem for Kjøge (Hørup) blot gjøre en kort Bemærkning. Jeg tror, at han som mange Andre tager noget feil ved den Maade, hvorpaa de sammenstille Spørgsmaalet om borgerlig Vielse og Spørgsmaalet om borgerlig Ed. Ved Vielsen, saaledes som vi nu have den som virkelig Vielse, er der, saavidt jeg kan se, det Forargelige, at Staten optræder og i Guds Navn sammensøger Høgtsofene uden at vide, hvorvidt de dele den kristne Tro. I det andet Tilfælde derimod taler Staten ikke i Guds Navn, men kræver kun af den Vedkommende, at han skal aflægge Ed ved det, der er ham det Høieste, og for det Tilfælde, at han ikke kan aflægge Eden efter den sædvanlige Form, søger man jo netop nu at finde en anden Form, hvorefter han kan aflægge den. Det forekommer mig ikke, at disse to Ting staa ganske lige med hinanden; Statens Stilling dertil er forskjellig. Forøvrigt skal jeg ikke komme nærmere ind paa Spørgsmaalet om Religionsfrihed. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem og jeg ere saa ganske enige om, hvad Reli-